

Svartur Sannleiki

Leygarkvöldið var fullsett í Norðurlandahúsinum. Filmurinn um listamanninn Ingálvur a Reyni, „Svartur Sannleiki“, varð vístur; og fjöldinn sá ein flottan film, ið okkara fremstu filmslistafólk hegnisliga hava greitt úr hondum.

Í lítlan tíma fylgdu vit 78 ára gamla listamanninum, sum ikki vil gera flottar málningar, men góðar málningar. Og hetta er tógvi stríð

DAGFINN OLSEN

Tann, ið leygarkvöldið helt seg til føroyska fyrbrigðið, ið nevnt at móta stundisliga, og tessvegna ikki var í Norðurlandahúsinum fyrr enn júst klokkan 19:30, mátti leita sær sess á teimum aftastu rökunum í salinum, tí fólk høvdu langt síðani tryggjað sær sess frammaliga. Men har afturi á aftastu briki, uttast, sat eisini høvuðspersónurinn. Ingálvur av Reyni.

Í sær sjálvum var einki logið í hesum, annað enn, at høvuðspersónarnir ofta eru sjónligari. Men tá lítillátni listamaðurin í filminum greiðir frá, at honum dæmar best at sita aftarlaga í stórarí fjöldi, tí so kann hann altíð sleppa sær burtur, so gekk veruleikin og „Svarti Sannleikin“ upp í eina hægri eind í myrkrinum.

Stavnamaður

Í lítlan tíma fylgdu vit 78 ára gamla stavnamanninum í føroyskari málningalist. Orsøkin til, at filmsliðið setti sær fyrri at gera film um Ingálvur var, at hann er víðurkendur, sum ein av teim fremstu í Norðurlandum, men kortini ókendur fyrri mongum uttan fyrri Føroyar. Stigtakararnir vóna, at filmurinn kann vístast á sjónvarpsstöðum uttanlands. Væntandi verður hann at siggja í SvF seinni.

Upptøkurnar vóru gjørdar í 1996 og 1997 í Føroyum, Danmark og París og vóna fyrirreikararnir at gloppa eina hurð hjá teim mongu, ið ikki altíð skilja abstrakta myndaheim Ingálvs, men sum fegin vildu skilt meira.

Viðfarin abstrakt

Dánjal Højgaard, stigtakari,

bar fram roða aðrenn sýningina. Hann vísti á tað søguliga í, at vit her kundu siggja ein føroyskan dokumentarfilm, tí 12 ár eru síðan seinast, at hetta var gjørligt. Tá var tað filmurinn hjá Katrini Ottarsdóttir um Regin Dahl.

Arbeiðið var ikki lætt. Frá ætlanini at hava smróður við fólk, ið hjálptu hyggjaranum at skilja tað tor-skýlda, so valdi filmsliðið sum fráleið at lýsa hugaheimin og myndaheimin, sum Ingálvur ferðast í, tí skilir ein arbeiðslagið aftanfyrri, so er ein kanska meira opin fyrri at skilja verkini.

Dánjal vísti á, at Ingálvur gjørdi arbeiðið ómetaliga nógv lættari, enn tað annars kundi verið. Við sínum ósnobbuta verimáta hevði hann verið upplagdur fólkaskúla lærari, nú listabreytir eru komnar á tímatalvuna. Og tað, at Ingálvur er so abstraktur, gav eisini eitt frælsi. Ingálvur hevur sjálvur sagt, at „tá ein er so abstraktur sum eg, so má ein góðtaka at verða viðfarin abstrakt“.

Dánjal Højgaard fór síðan frá tí abstrakta til tað meira ítøkiliga. Tað hevur kostað góðar 300.000 krónur at gera filmin, men tað er ikki nógv, segði Dánjal Højgaard og vísti á, at aðrastaðir kostar slík ætlan 2-3 milliónir krónur. Stórir partur fer til útgerð. Men hesin filmurinn er gjørdur í rætta andanum. Fólkini hava arbeiðt fyrri brokpart av tí løn, ið tey annars áttu at fingið, segði Dánjal Højgaard og takkaði dugnaligu fólkunum aftanfyrri, t.d. ljóðmanninum Jón McBirn- ie, tónleikarnum Stamen Stantchev og framleiðslu-

stjóranum Per Zachariassen, sum hvør í sínum lagi hava lagt stórt atbeidi í ætlanina.

Grunnur til filmgerð

Dánjal takkaði eisini figgarligu stuðlunum. Men hann vísti á orðini hjá Niels Malmros, ið nevndi føroyingar heimsins bestu statistar. Dánjal helt ikki vera rætt, at bert Malmros, islendingar og Søren Ryge Petersen sleppa at vísa Føroyar uttanlands. Hann mælti til, at seta á stovn ein grunn, sum kan stuðla føroyskari filmsgerð. Dánjal vísti á okkara dugnaligu sjónvarpsfólk og vóru myndirnar hjá Zachariasi Hammer, ið hann helt milliónir av hyggjarum kring allan heim við gleði vildu sloppið at sæð.

Er flott gott?

Dánjal vísti á skemtiliga og sigandi hending undir upptøkunum í París. Ein dagin á Monte Martre, har hópurin av listafólki seldu sínar málningar, spur okkur: Er hatta ikki flott?

Ingálvur svarar stillisliga: Jú, men er hatta gott.

Dánjal Højgaard segði seg vóna, at tað eydnaðist at vísa stóra arbeiðið, ið liggur aftanfyrri, aðrenn Ingálvur av Reyni hevur samvitsku at lata ein málning frá sær, tí hann vil ikki gera flottar málningar, hann vil gera góðar málningar, og at rökka hesum máli er ein harður kampur.

Dánjal ynskti fjöldini góða sýning, við vón um, at tað ikki aftur gingi 12 ár, til føroyskur dokumentarfilmur aftur verður vístur.

Flott og gott

Í lítlan tíma upplivdi fjöldin avrikið hjá unga filmsliði-

num. Og sigast má, at tey 4 árin, arbeiðið er farið fram, er eydnast at koma fram til eitt bæði flott og gott úrslit. Vit fylgja Ingálvi. Í arbeiði og í Havnargøtum. Hann er millum teir síðstu av einum doyggjandi slag. Nevnliga teir stillisligu, fólkaligu og virðiligu menn, ið lætta hattið, kollinum, á, tá teir hitta fólk á gøtuni. Altíð stundir til eitt prát.

Vit fylgja listamanninum úti í náttúruni. Í skiftandi árstíðum. Vit berjast saman við honum, meðan málningarnir spakuliga bliva til. Og júst sum vit halda, at nú byrjar at líkjast, so tekur listamaðurin í sváran neyð so dýran til, sum tað nú ein- aferð kann lata seg gera, tá talan er um Ingálv. Og so skravar hann meginpartin av myndini burtur, málur útyvir. Aftur til botns.

Við Ingálvi sum frásøgu- manni ferðast vit í mynda- heimi hansara. Hann tekur í Saksun, meðan árstíðir skifta. Hann leitar sær í- blástur í París.

Vit fylgja honum í arbeiðsholinum og á gøtuni. Koma í myndum og orðum honum nær.

Filmurinn er hugtakandi og vakur. Bæði so og so. Tað eru stórar náttúrulýsingar, landsløg, ljós, skiftandi ljós.

Á gøtuni hitta vit gerandis- dagin. Prát við fólk á gøtuni.

At áskoðarin so hevði hug at finna smílið fram, tá Ingálvur á síni leið í býnum kurteisliga heilsar, lyftir kollinum á, fær at vita um sjuku hjá hesum og hasum. Tað er kanska líka so nógv ein víðurkenning av tí, sum Dánjal Højgaard í roða síni kallaði „so deiliga ósnobbut“. Tað var, sum andaði

fjöldin lættari, tá tey sóu henda mann, sum uttan hóv- asták greiðir frá, sleppur okkum inn í sína verð, har rúm er fyrri øllum. Her var rúm fyrri mildum látri. Her eru eingir abstraktir verju- garðar, ið seta mark millum tað gerandisliga og tað, ið ein nú einaferð ofta hevur hug at aftra seg við at tosa við ein og hvønn um. Ingálvur er fryntligur, í hansara verð kann ein taka gerandis gekkaskortin av. Vísa sann- leikan.

Filmurinn „Svartur Sann- leiki“ er ikki lættur at seta orð á. Men tað greiðir lista- maðurin so óføra væl sjálvur.

At vit bert fylgja honum, ikki familju vinum og kenn- ingum, kann virka undarligt, men er avgjort ein styrki. Tá 58 minuttir eru farnir, er tað, sum hava vit kent Ingálv av Reyni alt lívið. Hann sleppur okkum innum, uttan stórra hóvasták.

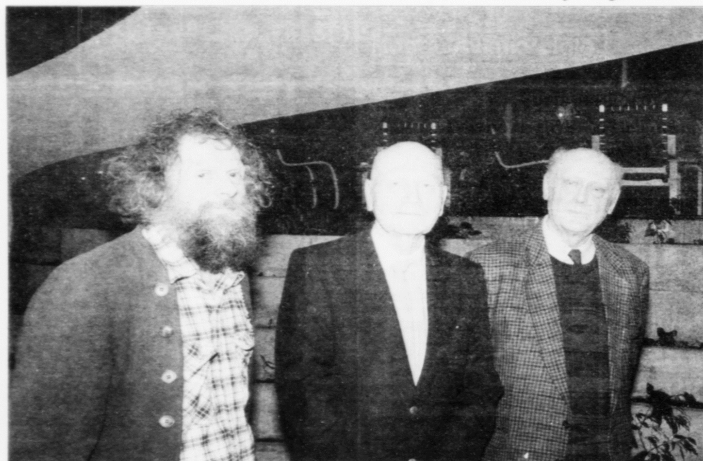
Ingálvur av Reyni. Leygarkvöldið sat hann á aftastu røð í Norðurlandahúsinum, tá dokumentarfilmurinn um hann „Svartur Sannleiki“ var vístur. Men lítillátni listamaðurin hevði einki at smæðast fyrri, tí dugnalig sjónvarpsfólk hava reist honum ein virðiligan verða

Myndir: John Johannessen

At hann nærum málur á okkum til tíðir, tá upptøku- tólið stendur beint inn á arbeiðandi listamannin, er áhugavert og skapar nakað serstakt.

Listin er ring at seta orð á, filmurinn eisini og maðurin, ið góðtekur at verða viðfarin abstrakt.

Men eftir er kenslan av, at hava verið vitni til okkurt hjartagott og ærligt, stórt. Ógreiniligt. Abstrakt.

Tróndur Patursson, Janus Kamban og Ingálvur av Reyni eftir filmssýningina leygarkvöldið

Filmsliðið saman við listamanninum, Hans Petur Hansen, Dánjal Højgaard, Jón McBirni, Ingálvur av Reyni, Per Zachariassen og Óli Olsen. Ovast Stamen Stantchev